

5777

Torah from Around the World

Rabbi Juda droeg een kan en rabbi Sjim'on een mand het beth hamidrassj (leerhuis) binnen. Zij zeiden: „Handwerk is een grootse zaak, want het geeft eer aan degenen die het doen.”

Babylonische Talmoed, Nedariem 49b

Sjabbat 10 juni 2017 / 16 Siewan 5777, Behaälotcha, Bemidbar/Numeri 8:1 - 12:16
Tanach blz. 282 - 292
Haftara: Zecharja 2:14 - 4:7
Tanach blz. 1215 - 1217

Commentaar: Rabbijn dr. Lisa Edwards leidt Beth Chayim Chadashim, wat de eerste synagoge ter wereld was voor homoseksuelen en lesbiennes. Haar bijdragen zijn o.a. gepubliceerd in Kulanu: All of Us (een handboek voor inclusief beleid jegens homoseksuele en lesbische joden in de kehilla en The Women's Torah Commentary.

vertaler: Sera Spanier

[Het Engelse origineel](#)

Klaagland

Oj! Deze week wordt er veel geklaagd in de sidra, *Behaälotcha*. Het heeft zo'n veelbelovend begin - de training en het zegenen van de Levieten voor hun speciale rol temidden van het volk Israëel, inclusief het aansteken van de zeven-armige gouden menora; de poëtische en troostgevende beschrijving van de wolk overdag en het vuur 's nachts, die zullen aangeven wanneer het kampement opgezet en wanneer het weer afgebroken moet worden om verder te reizen; en het blazen van de zilveren trompetten, die aangeven dat het tijd is om de

mensen en God bijeen te brengen in goede en in slechte tijden - „als een instelling voor altijd, voor alle generaties" (Bemidbar / Numeri 10:8).

Maar wat is er gebeurd? Waarom al dat gemopper? (Niet dat gemopper nieuw is voor de Israëlieten.)

Een deel van het gemopper blijkt terecht. God waardeert het, wanneer een aantal mannen die niet in staat zijn om het Pesach-offer op de juiste tijd te brengen, verzoeken om een andere gelegenheid om dit te doen. Als de reden voor het uitstel rechtmatig is, zegt God, breng dan het offer een maand later op dezelfde dag van de maand. (Bemidbar 9:6-13) Daarmee is het idee van *Pesach Sjeni*, een tweede Pesach, geboren. Die is - en dat is belangrijk - niet door God opgelegd, maar gewenst en verzocht door het volk.

In deze sidra verlaten de Jisraëlieten, in opdracht van God, de berg Sinai: „Zij legden een afstand van drie dagen af vanaf de berg van God." (Bemidbar 10:33) De commentator Rasjbam (twaalfde eeuw, de kleinzoon van de nog beroemdere commentator Rasji) verklaart dat het gemopper van de Israëlieten werd veroorzaakt door de onverwachte moeilijkheden tijdens deze driedaagse reis. Vanwege alle organisatie vooraf, de aanwezigheid van de wolk, en Mosjé om hen te leiden, hadden zij verwacht dat het gemakkelijker zou gaan. Het is een tijd van behoedzaamheid voor God, Mosjé en de Jisraëlieten. Zij willen hun verbond verdiepen en zij willen dat alles wat vervolgens komt goed gaat. Toch schijnen ze elkaar nauwelijks te begrijpen. Enkele commentatoren suggereren dat de Jisraëlieten van de berg wegrenden voor het geval dat God hun nog meer wetten zou geven om te volgen, „zoals een kind dat van school wegloopt", zegt Ramban (Nachmanides, dertiende eeuw), waarbij hij zich afvraagt of de woorden „zij liepen weg van de berg van God" betekent dat zij zich naast fysiek ook spiritueel verwijderden. (Bemidbar 10:33)

Het is iets heel anders om dichtbij mensen te blijven als je samen rondom een kampvuur zit dan als je allemaal verspreid bent en misschien wel dezelfde wolkenzuil volgt, maar ondertussen elk in je eigen tempo reist, zonder menselijke leider in zicht, nooit wetend hoe lang je zult moeten lopen, wanneer je kunt rusten of waar je naar toe gaat.

Ik heb zelf zo'n ervaring gehad. Kort geleden ging ik op een reis naar Nepal met vrienden en daar hoorde een trektocht van vier dagen bij midden in de Himalaya. Ik had echt gedacht dat het gemakkelijker zou zijn. Na de eerste dag van onze tocht merkten we dat onze slimme en vakkundige gids ons uitgesproken spaarzaam informatie gaf. Als we geweten hadden dat we die dag acht uur zouden lopen, zouden we dan zijn doorgedaan of zouden we eenvoudigweg zijn gaan zitten? Hij moest een delicate balans zoeken: wanneer ons verzamelen voor een rustpauze en wanneer ons weer laten verspreiden om verder te lopen. Zijn neef volgde ons, achteraan de groep, om er zeker van te zijn dat er niemand achter bleef of verdwaalde. Hij vroeg regelmatig beleefd: „Heb je hulp nodig?", maar liet het ons zoveel mogelijk zelf doen. In onze Tora-lezing geeft God deze taak aan de stam Dan (Bemidbar 10:25), en benoemt hen tot „verzamelaars" (*meäseef*) -misschien van verloren voorwerpen, achterblijvers, of van degenen die het moreel dreigen te verliezen. Ik kan erover mee praten hoe geruststellend het is om een vastberaden gids voorop te hebben en een betrouwbare 'verzamelaar' achterop.

Maar bij de Jisraëlieten ging het niet over een vierdaagse trektocht over bekende paden. Toen de reis moeilijk werd mopperden ze. Moe van de manna, zonder verse groenten in zicht, dachten zij terug aan de heerlijke komkommers die zij in Egypte hadden achter gelaten (Bemidbar 11:4-8). Bang, uitgeput en ongerust stonden de gezinnen, ieder voor de ingang van hun eigen tent, *luid te huilen* (Bemidbar 11:10).

Kun je het Mosjé kwalijk nemen dat hij niet de enige leider wilde zijn? Tekenen en wonderen kunnen indrukwekkende visuele effecten veroorzaken, maar zijn niet altijd geruststellend of gemakkelijk om te volgen. Mosjé had geprobeerd om zijn schoonvader met hen mee te krijgen: „Alsjeblieft, verlaat ons niet, jij weet immers waar wij in de woestijn het best onze tenten kunnen opslaan, jij kunt onze gids zijn." (Bemidbar 10:31) Wanneer hij tenslotte toch alleen het volk moet leiden, smeekt Mosjé God: „Ik alleen kan de last van dit hele volk niet dragen, dat is te zwaar voor mij. (...) Dood me dan liever meteen." (Bemidbar 11:14-15)

Als Mosjé zegt "Dood me", antwoordt God: „Breng zeventig van de oudsten van Jisraeel bijeen (...) Dan kunnen zij samen met jou de last van het volk dragen en hoef je het niet langer alleen te doen." (Bemidbar 11:16-17)

Mosjé waardeert de hulp. Als anderen denken dat twee van de zeventig - Eldad en Medad - „de profeet uithangen" en beteugeld moeten worden, is Mosjé het daar niet mee eens: „Legde de Eeuwige zijn geest maar op heel het volk! Profeteerde iedereen maar!" (Bemidbar 11:27,29).

Even later, wanneer zijn zuster Mirjam ziek wordt omdat ze, samen met hun broer Aharon God verzocht om op gelijke hoogte met Mosjé te staan, veroordeelt Mosjé hen niet als *Strebers*, maar bidt hij eenvoudig voor Mirjams herstel en gebruikt voor het eerst het traditionele gebed voor genezing, *El na refa na la*: „Ik smeed u, God, genees haar!" (Bemidbar 12:13) Het is eenzaam aan de top en hij lijkt er niet happig op te zijn het zonder zijn broer en zus te moeten stellen.

Verlangend naar wat is geweest, onzeker over de toekomst en met ruig terrein in het vooruitzicht, weifelen de Jisraëlieten en Mosjé soms. Maar God leidt hen, soms zacht, soms hard, steeds opnieuw naar elkaar terug.

Het is geen gemakkelijke taak, zoals we zullen zien in de volgende sidrot.